

УДК: 377.5

С. К. СТОРОЖУК

ДИФЕРЕНЦІЙОВАНИЙ ПІДХІД У НАВЧАННІ ФАХОВОЇ ІНШОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ТЕХНІКУМАХ І КОЛЕДЖАХ

У статті проаналізовано важливість застосування диференційованого підходу при вивченні фахової іншомовної лексики на заняттях з іноземної мови ВНЗ I–II рівнів акредитації, висвітлено умови його ефективного використання. Проаналізовано досвід викладачів іноземної мови, що займалися проблемою навчання студентів іншомовній фаховій лексиці та проблемою застосування диференційованого підходу на уроках англійської мови зокрема. Обґрунтовано нові можливості уроку іноземної мови при застосуванні диференційованого підходу до студентів ВНЗ I–II рівнів акредитації.

Ключові слова: диференційований підхід, ВНЗ I–II рівнів акредитації, фахова іншомовна лексика.

С. К. СТОРОЖУК

ДИФФЕРЕНЦИОВАННЫЙ ПОДХОД В ОБУЧЕНИИ СПЕЦИАЛЬНОЙ ИНОЯЗЫЧНОЙ ЛЕКСИКИ ПРИ ИЗУЧЕНИИ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ТЕХНИКУМАХ И КОЛЕДЖАХ

В статье проанализирована важность применения дифференцированного подхода при изучении профессиональной иноязычной лексики на занятиях по иностранному языку в вузах I–II уровней аккредитации, высветлены условия его эффективного применения. Проанализирован опыт преподавателей, занимавшихся проблемой обучения студентов иностранной профессиональной лексике и проблемой применения дифференцированного подхода на уроках английского языка в частности. Обоснованы новые возможности урока английского языка при применении дифференцированного подхода к студентам высших учебных заведений I–II уровней аккредитации.

Ключевые слова: дифференцированный подход, вузы I–II уровней аккредитации, профессиональная иноязычная лексика.

S. K. STOROZHUK

THE DIFFERENTIATIVE APPROACH IN LEARNING PROFESSIONAL BELONGING TO ANOTHER LANGUAGE LEXICOLOGY DURING THE STUDYING THE FOREIGN LANGUAGE AT TECHNICAL SCHOOLS AND COLLEGES

The importance of usage of the differential method when teaching professional foreign lexicology in colleges and technical colleges is analyzed in this article. The conditions of successful usage of the differential method are lightened here. The experience of the teachers dealt with the problem of teaching of the professional foreign lexicology and the problem of using of the differential method at English lessons is analyzed. The new possibilities of English lessons when using differential method in colleges are substantiated here.

Keywords: differential method, colleges and technical colleges, professional foreign lexicology.

Умови сучасної дійсності, що стрімко змінюються, пред'являють все нові, вищі вимоги до випускників вузів зокрема, і до рівня володіння ними іноземними мовами.

Конкурентоспроможні фахівці нині повинні вміти не тільки прочитати і перекласти літературу за фахом, а й володіти достатніми навичками для вміння підтримки бесіди і ведення дискусій на професійні та ділові теми, здібностями знайти потрібну інформацію в Інтернеті чи будь-яких інших іншомовних джерелах. У зв'язку з тим, що цілі вивчення іноземних мов у ВНЗ I–II рівнів акредитації змінилися і розширилися, виникає необхідність використання інноваційних технологій і методів, особливо на рівні профільного навчання мовам.

Як відомо, ознакою сучасного періоду розвитку є перехід до інформаційного суспільства. В умовах такого суспільства сприйняття і розуміння іноземної мови є одним із способів одержання інформації під час прослуховування новин, перегляді освітніх і розважальних передач, а також у процесі навчання.

Інтеграція України з міжнародним освітнім простором, проходження стажувань на фірмах за кордоном, можливості спілкування з носіями мови також підвищують необхідність володіння навичками та вміннями сприйняття іноземної мови. Ці уміння є важливими навчальними і професійно-орієнтованими для студентів, а їх формування є однією з основних цілей вивчення іноземних мов у вузах I–II рівнів акредитації.

Вивчення вітчизняних і зарубіжних джерел, а також досвід практичної діяльності свідчать, що на сучасному етапі йде активний пошук шляхів вдосконалення та модернізації процесу викладання іноземних мов у вищій школі. Збільшені вимоги до випускників вищих навчальних закладів і реалії життя ставлять перед викладачами завдання вивчати і впроваджувати в навчальну практику найбільш ефективні методики і технології, поєднувати традиційні і інноваційні методи в навчанні, творчо розвивати набутий теоретичний і практичний досвід викладання дисципліни.

На сучасному етапі необхідною умовою навчання є впровадження таких методик, які би більш ефективно розкривали потенціал студентів, їх інтелектуальні, творчі і моральні якості та сприяли підвищенню мотивації до вивчення іноземної мови, активізували їхню пізнавальну діяльність, спонукали до творчого пошуку та самовдосконалення.

Іноземна мова як навчальна дисципліна сприяє створенню умов, необхідних для розвитку культурних та особистісних якостей студентів. Загальновідомо, що на різних етапах розвитку суспільства кожне покоління має володіти іноземними мовами значно краще, ніж попереднє. На сучасному етапі розвитку з'являється необхідність якісної зміни процесу викладання для покращення професійної підготовки учнів.

Модернізація процесу викладання іноземних мов у вищій школі спричинила необхідність використання нового, так званого диференційованого підходу до викладання дисципліни. Базовими положеннями цієї методики є спрямованість на розвиток особи, яку навчають як активного суб'єкта навчальної діяльності, підвищення ролі самостійної роботи, контролю і самоконтролю за перебігом і результатами оволодіння іноземною мовою.

Актуальність проблеми підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців підтверджується висновками вітчизняних вчених А. М. Алексюк, С. У. Гончаренко, Р. С. Гуревич, І. А. Зязюн, Г. О. Козлакова, І. М. Козловська, Н. Г. Ничкало, О. М. Пехота, Л. П. Пуховська, В. В. Рибалка, О. Г. Романовський, В. А. Семиченко, С. О. Сисоєва та ін. Питання організації навчального процесу у вузах I–II рівнів акредитації розглядали О. О. Гаврилюк, О. С. Домінський, В. Т. Лозовецька, Н. С. Журавська, Л. І. Костельна, С. М. Мамрич, Г. О. Шемелюк. Іншомовну фахову літературу як таку, що сприяє оволодінню професійними знаннями та вміннями у певній галузі розглядали Л. А. Абраменко, В. Б. Григоров, З. І. Кличнікова, М. В. Ляховицький, О. С. Троянська, С. К. Фоломкіна та ін. Л. В. Сухова, С. Г. Тер-Мінасова вважають, що іншомовні фахові тексти належать до функціонального стилю наукової прози. Проблемою навчання іншомовної фахової лексики займалась значна кількість методистів, зокрема З. І. Кличнікова, Б. В. Беляєв, Л. Ю. Куліш, М. І. Жинкін, Н. К. Складенко, В. Д. Борщовецька.

Вивчення педагогічної та методичної літератури, за темою дослідження, показало що, незважаючи на численні пошуки стосовно формування вмінь та навичок роботи з іншомовною фаховою літературою, поза увагою дослідників залишилися важливі аспекти формування у студентів ВНЗ I–II рівнів акредитації вміння роботи з іншомовною фаховою літературою.

Мета статті – розглянути можливості застосування диференційованого підходу в процесі формування в майбутніх молодших спеціалістів технічного профілю вміння роботи з іншомовною фаховою літературою.

Актуальність дослідження полягає в тому, що процес засвоєння знань має індивідуальний характер, але багато в чому однаковий у студентів окремої групи. Враховуючи загальні психологічні особливості їх, ми цим забезпечуватимемо розуміння матеріалу кожним студентом. Але досягти цього нелегко, оскільки здібності до навчання в студентів різні. Щоб

студент на занятті постійно був зайнятий виконанням посильного завдання, необхідно глибоко вивчивши індивідуально-психологічні відмінності студентів, відповідно поєднувати фронтальні, індивідуально-групові та індивідуальні форми роботи. Значну допомогу тут надають диференційовані завдання.

З цією метою потрібно: виявити можливості уроку іноземної мови для застосування диференційованого підходу до студентів, проаналізувати досвід викладачів іноземної мови із застосування диференціації процесу навчання на заняттях іноземної мови, вивчити вітчизняний і зарубіжний досвід індивідуалізації й диференціації навчання, дібрати методи й прийоми із застосування індивідуального підходу до студентів на заняттях з іноземної мови; перевірити ефективність застосування диференційованого підходу до студентів на заняттях з іноземної мови.

Виявлення оптимальних шляхів організації навчання англійської мови, що враховують індивідуальні відмінності студентів і рівень розвитку їх здатності до навчання, визначення ефективних методів і прийомів застосування диференційованого підходу на уроках англійської мови має стати пріоритетним.

Обов'язковим елементом навчання є аналіз, який не лише відображає результати діючої моделі, а й становить основу для коригування та подальшого її вдосконалення, показує рівень навчання групи загалом і окремо взятих студентів. Успішне здійснення диференційованого навчання можливе за умов, коли викладач: уміє передбачати труднощі, що можуть виникнути в студентів під час засвоєння матеріалу; враховує загальну готовність своїх підопічних до наступної діяльності, тобто рівень сформованих знань, здатність самостійно працювати, ставлення до роботи; використовує в системі диференційовані завдання індивідуального та групового характеру; проводить перспективний аналіз, для чого планується завдання, чому їх треба використати на цьому етапі уроку, як продовжити роботу на наступних заняттях.

Заняття з іноземної мови як основна організаційна одиниця навчального процесу є його частиною і водночас самостійною, цілісною ланкою. Вимогами до нього є різноманітність форм роботи, мотиваційне забезпечення навчальної діяльності. Забезпечити виконання цих вимог можна лише за умови використання диференційованого навчання.

Навчальний процес з іноземної мови в сучасному коледжі або технікумі – це насамперед, спільна діяльність викладача і студента, де студент є суб'єктом навчання і спілкується нарівні з викладачем. Вступаючи в стосунки співробітництва, викладач орієнтується не на функції студента, згідно з якими він має виконувати вправи, вчити лексику та вирази, читати і перекладати тексти тощо, а на його особистість і перспективи його розвитку.

Диференційований підхід передбачає створення для кожного студента таких умов, за яких він не втрачав би віри в свої сили, а працював стабільно відповідно до своїх можливостей упродовж усього періоду навчання. Стабільне навчання сприяє розвитку здібностей і загальному успіху навчання. Однак це можливо лише за умови, якщо диференціація є органічним елементом системи навчання.

Урахування особистісних якостей, що і є основою використання диференційованого підходу, дає можливість прогнозувати процес навчання відповідно до інтелектуальних можливостей, інтересів, рівня готовності до оволодіння фаховою іноземною мовою, типологічних та індивідуальних особливостей.

Отже, використання диференційованого підходу в навчанні студентів фахової іншомовної лексики у ВНЗ I–II рівнів акредитації є ефективним за певних умов:

Якщо в процесі навчання іноземній мові показувати студентам, як можна використовувати наявні в них знання, навички й уміння.

Підходити по-різному до роботи над навчальним матеріалом і формування навичок володіння фаховою іншомовною лексикою.

Організуючи спілкування на основі засвоєного матеріалу, потрібно створити сприятливі умови, що спонукають до діалогу: не показувати свого роздратування через невміння студента виконати завдання, вселяти в студентів впевненість у тому, що вони просуваються в оволодінні мовою, більше відзначати їх успіхи, ніж невдачі.

У процесі вивчення фахової іншомовної лексики потрібно ширше використовувати завдання комунікативного характеру.

Необхідно встановлювати міжпредметні зв'язки, що торкаються спеціальних предметів.

Треба ставити перед студентами проблемні питання, щоб стимулювати їхню інтелектуальну активність.

Усіляко розвивати в студентів інтерес до досліджуваної мови організацією процесу вивчення і використання змістовного матеріалу, щоб зумовити в них позитивну мотивацію.

Ширше використовувати індивідуальну та групову роботу у взаємодії і взаємозв'язку, що не тільки буде активізувати кожного, а й сприятиме згуртуванню колективу.

Під час проведення роботи зі студентами необхідно уважно придивлятися, як відбувається оволодіння навчальним матеріалом різними студентами, і надавати допомогу тим, хто її потребує, використовуючи диференційовані завдання та роздатковий матеріал.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тер-Минасова С. Г. Синтагматика функциональных стилей и оптимизация преподавания иностранных языков / С. Г. Тер-Минасова – М.: Изд-во МГУ, 1986. – 152 с.
2. Сухова Л. В. Контекстуальная связь предложений / Л. В. Сухова – К.: Вища школа, 1982. – 160 с.
3. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти України / А. М. Алексюк. – К.: Либідь, 1988. – 560 с.
4. Ляховицкий М. В. Методика преподавания иностранных языков / М. В. Ляховицкий. – М.: Высшая школа, 1981. – 159 с.
5. Борщовецька В. Д. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів-економістів / В. Д. Борщовецька // Іноземні мови. – 2003. – №3. – С. 24.
6. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. – М.: Высшая школа, 1991. – 128 с.
7. Мірошніченко Е. В. Навчання професійної лексики студентів-економістів під час усномовленнєвого спілкування в непрофесійних сферах комунікації (початковий етап, англійська мова): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Е. В. Мірошніченко. – К., 1996. – 276 с.
8. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти / О. Б. Тарнопольський. – Д.: Вид-во ДУЕП, 2005. – 248 с.